

7

JUSTÍCIA I ARBITRATGE

RESUM

L'activitat dels jutjats i dels tribunals s'ha vist afectada, l'any 2003, per l'entrada en funcionament de l'anomenada Llei de judicis ràpids i per l'entrada en vigor de diverses lleis, entre les quals destaquen la Llei 27/2003, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica, les lleis de reforma del Codi penal i de la Llei orgànica del poder judicial i la nova Llei concursal.

Pel que fa a l'activitat de la Fiscalia, s'analitzen els delictes que s'han denunciat a les Illes Balears amb més freqüència o que tenen una transcendència social major. En aquest sentit, s'ha detectat un increment especial dels delictes relatius a lesions que deriven del maltractament familiar, a causa de la consciència social creixent sobre aquest tipus d'actes i al fet que ha entrat en vigor la Llei 27/2003, esmentada anteriorment.

Com a novetat respecte de les memòries dels anys anteriors, cal destacar la referència a figures com l'arbitratge, la mediació i la conciliació, les quals constitueixen, en alguns casos, un recurs alternatiu als procediments judicials.

7.1.

INTRODUCCIÓ

L'any 2003 s'han aprovat diverses normes legals, entre les quals destaquem la Llei 27/2003, de 31 juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica. Es tracta d'un fenomen que ha necessitat, durant l'any 2004, que s'hagi elaborat una llei integral, actualment en tràmit parlamentari.

També cal mencionar la modificació legislativa referent als estrangers per facilitar-ne l'expulsió en cas que cometin delictes en el nostre país.

Igualment, destaquem tres lleis que han entrat o que entraran en vigor l'any 2004 i que seran objecte d'anàlisi en memòries futures: la Llei 15/2003, de reforma del Codi penal, la qual modifica penes i introdueix nous tipus delictius adequats a la realitat social; la Llei 19/2003, de 23 de desembre, la qual reforma la Llei orgànica del poder judicial i atorga més competències als secretaris judicials, al mateix temps que regula una nova distribució de les oficines judicials, i la Llei concursal 22/2003, la qual unifica els procediments de fallides, de suspensions de pagaments i de concursos de creditors, i crea els jutjats mercantils.

Una novetat legislativa important de l'any 2003 és que ha entrat en funcionament l'anomenada Llei de judicis ràpids, que

pretén que es faci el judici en un termini màxim de 15 dies en el cas dels delictes menys greus, i en 8 dies en el cas de determinades faltes, entre les quals es destaquen els furtus contra la propietat aliena.

L'aplicabilitat d'aquesta Llei es concreta en els delictes contra la propietat, la violència familiar i, sobretot, en la conducció sota la influència de begudes alcohòliques. La Llei permet una rebaixa d'un terç de la pena a l'acusat que reconegui davant el jutge de guàrdia ser autor d'un delicte i es conformi amb la pena reduïda que se li ofereixi. D'aquesta manera, es dicten un nombre elevat de les anomenades sentències de conformitat.

La Llei de judicis ràpids també pretén jutjar en un termini breu els casos de violència domèstica, la qual cosa és possible quan es denuncien agressions per primera vegada. Això no obstant, complir la Llei és difícil quan es tracta de maltractadors habituals, atès que la legislació estableix que, en aquests casos, s'han d'acumular totes les denúncies en el jutjat que en què se n'ha presentat la primera, la qual cosa impedeix que es compleixin els terminis que es requereixen per fer un judici ràpid. La violència domèstica també va ser regulada mitjançant l'Ordre de protecció, que es va aprovar al juliol, a través de la qual es pretén que les víctimes que acudeixen al jutjat de guàrdia i hi acrediten una agressió domèstica puguin també obtenir del jutge de guàrdia, a banda d'una ordre d'allunyament, una sèrie de mesures de caràcter civil, com són la custòdia dels fills, l'ús de l'habitatge familiar o la fixació de quantitats mensuals per a l'alimentació, mesures que, en el termini d'un mes, han de ser reiterades davant els jutjats de

família que obrin els processos de separació corresponents. Amb l'ordre de protecció, també es posen en marxa ajudes de caràcter assistencial. L'obligació legal d'adoptar aquestes decisions immediatament i, si no és possible, en un termini màxim de tres dies després de practicar les proves corresponents, i l'augment de sol·licituds - augment que encara no es reflecteix estadísticament -, provoquen que la prestació dels serveis de guàrdia sigui més costosa en els nostres partits judicials.

Durant l'any 2003 han entrat en funcionament a Palma els jutjats 18, de Primera Instància, i 11, d'Instrucció; el segon, amb personal totalment interí i amb manca de coneixements jurídics, la qual cosa va originar una conjuntura greu que s'ha pogut solucionar en part gràcies a la tasca de reforç que han dut a terme quatre funcionàries titulars, sense la qual aquest Jutjat hagués quedat completament col·lapsat només uns mesos després d'haver-se posat en funcionament. Aquest fet obliga a insistir en un procés adequat de selecció del personal interí.

També es va aprovar la creació del Partit Judicial de Calvià, que comprendrà els termes municipals d'Andratx, Calvià, Banyalbufar i Estellencs. Aquest partit està dotat de dos jutjats mixtos i s'espera que el primer entri en funcionament a la fi del 2004.

No tots els conflictes de caràcter jurídic es constaten en gràfics i en quadres estadístics de l'activitat dels jutjats i dels tribunals, sinó que en el nostre ordenament jurídic coexisteixen altres sistemes per posar fi a la resolució de conflictes de caràcter jurídic.

Efectivament, amb caràcter general i per a matèries de dret civil, el nostre Codi civil regula l'anomenada transacció mitjançant la qual les parts poden evitar interposar un plet o finalitzar un plet començat. L'acord al qual s'arribi té categoria de contracte si s'obté al marge del plet, mentre que, si s'arriba al pacte en el transcurs d'un litigi i davant el jutge competent, aquest pot ser directament executable com si fos una sentència.

A banda de l'activitat pròpiament judicial, s'han de tenir en compte altres figures, com l'arbitratge, la mediació i la conciliació.

Mitjançant l'arbitratge es pretén que professionals amb coneixements adequats, anomenats àrbitres, resolguin fora dels jutjats conflictes d'interessos sobre matèries de lliure disposició conformement al dret (entre les quals es troben les que tracten interessos jurídics de caràcter privat), de manera que dicten l'anomenat laude arbitral, que es pot executar directament d'acord amb les normes de la Llei d'enjudiciament civil (LEC). L'arbitratge i el seu procediment, equivalent a un plet, es regulen en la corresponent Llei 60/2003, de 23 de desembre.

La mediació és una figura mitjançant la qual dues persones amb interessos privats enfrontats se sotmeten a una sèrie de reunions que dirigeix una persona de confiança, que s'anomena el mediador, amb la finalitat d'apropar posicions i concordar els aspectes conflictius per resoldre el problema. Per tant, en la mediació no hi ha un tercer que decideix el conflicte dictant una sentència o un laude, sinó que són les parts que ho fan, amb l'ajuda del media-

dor. La utilitat d'aquesta figura consisteix que les persones són molt menys reticents a complir el que elles mateixes han acordat, fins i tot en els aspectes que no els són favorables, enfront del que decideix un tercer, que sol ser més difícil d'executar. La mediació es potencia cada vegada més en els assumptes de separacions i de divorcis.

La conciliació, molt semblant a la mediació, consisteix també en un acord al qual poden arribar les parts davant un jutge o un organisme oficial, al qual, per llei, s'ha d'acudir abans de plantejar el litigi corresponent. En l'actual Llei d'enjudiciament civil, que ha suprimit el denominat acte de conciliació com a procediment regulat de manera independent, es permet l'acord (o conciliació) en les audiències que fan les parts davant el jutge per depurar diversos aspectes litigiosos o arribar a un acord definitiu.

En la legislació del dret del treball també es preveuen la mediació i la conciliació mitjançant el Servei de Mediació Arbitratge i Conciliació (SMAC), al qual necessàriament cal acudir per intentar un pacte abans d'interposar una demanda judicial, sempre que el litigi no sigui urgent i tingui caràcter individual. Si no s'arriba a aquest acord davant l'SMAC, la part pot presentar una demanda en el jutjat i, en el judici corresponent, el jutge pot intentar també una conciliació o un conveni entre les parts, excepte en temes de seguretat social.

En la legislació de menors, la llei preveu per als casos menys greus la possibilitat que el perjudicat i el menor infractor puguin conciliar-se perquè es repari el dany patrimonial causat al perjudicat, sempre que el menor es disculpi davant la víctima i es comprometi a complir l'acti-

tat educativa que es determini. Una vegada s'ha produït la conciliació o s'hagin complert els compromisos, o quan això no sigui possible per causes alienes a aquest menor, s'arxivarà l'expedient sense que s'hagi decretat cap sanció.

En matèria d'ordre públic, en què actua el dret penal, en principi estan vedats els acords entre les parts, tot i que hi ha una sèrie d'excepcions, dins uns marges limitats. D'aquesta manera, sí es permet que en lesions originades per imprudència, principalment en accidents de circulació, la part perjudicada renunciï a les seves accions, la qual cosa implicarà que s'arxivi del procediment. Aquesta renúncia es produeix quan les parts han arribat a un acord amistós que es negocia de manera privada. També poden obtenir-se pactes en delictes de menys de sis anys de pena, ja que es permet que el fiscal, les acusacions particulars i privades i els acusats negociïn, abans de començar el judici, la participació en els fets, la declaració de responsabilitat i la reducció de les penes que se sol·liciten en els escrits d'acusació, acord que implicarà que no es faci el judici i que es dicti una sentència anomenada de conformitat.

7.2.

ELS JUTJATS I ELS TRIBUNALS

Els gràfics i els comentaris que s'exposen a continuació s'han confeccionat amb les dades que contenen les memòries anuals de l'Excm. Sr. President del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, de l'Il·lm. Sr. President de l'Audiència Provincial, i dels jutges degans dels partits

judicials, informació que han facilitat els diversos jutjats. A part, cal esmentar l'anàlisi dels butlletins estadístics que elaboren trimestralment els òrgans jurisdiccionals.

7.2.1. EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE LES ILLES BALEARS

El Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears es divideix en la Sala Civil i Penal, la Sala Contenciosa Administrativa i la Sala Social.

7.2.1.1. La Sala Civil i Penal

Les escasses competències d'aquesta Sala han permès que dos dels membres completin la Sala Social d'aquest Tribunal Superior, que es va constituir amb un sol president i un magistrat més, amb la qual cosa es compleixen les previsions de la Llei de demarcació i planta judicial. En l'actualitat, aquests dos magistrats continuen completant aquesta Sala Social.

D'altra banda, aquesta escassetat de competències va permetre que dos membres corresponents al torn de juristes de reconegut prestigi s'adcrivessin a la Sala Contenciosa Administrativa, d'acord amb el que s'estableix en l'apartat 4 de l'article 330 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial. Actualment segueixen adscrits a aquesta Sala.

Amb les reformes que deriven de la reinstauració del jurat, les sentències i alguns actes, dictats en l'àmbit de l'Audiència Provincial i en primera instància pel magistrat president, són apel·lables davant aquesta Sala i, mentre s'esperen noves

competències, que s'indiquen en la Llei d'enjudiciament civil 11/2000 i en la nova Llei orgànica del poder judicial, s'espera que se'n cobreixi de manera suficient el contingut competencial.

7.2.1.2. Sala Contenciosa Administrativa

Està constituïda per un president i tres magistrats, un d'ells, especialista. La Sala pateix una situació de retards considerables, que es va agreujant a causa que no s'ha atès la sol·licitud, que es formula des de fa anys, de crear una segona sala, ja que és l'única manera d'atendre degudament d'alguna manera tots els assumptes que en són competència, i això a pesar que actualment disposa del reforç dels dos magistrats de la Sala Civil i Penal.

7.2.1.3. Sala Social

Esta constituïda per un president i un magistrat, de manera que, per completar la Sala, s'hi han hagut d'adscriure, sense relleu de funcions, dos magistrats de la Sala Civil i Penal, que han entrat en el repartiment directe de recursos de suplicació, per la qual cosa s'ha sol·licitant i se sol·licita que es creï una tercera plaça.

Funciona al dia, però aquest fet no impedeix observar l'increment constant en el volum de treball, per causa, segurament, de les diverses reformes legislatives que s'han dut a terme en l'àmbit del dret del treball, i també de les fluctuacions econòmiques que s'han experimentat en aquesta comunitat autònoma. (Vegeu el quadre III-90)

7.2.2. L'AUDIÈNCIA PROVINCIAL

En l'ordre jurisdiccional civil (seccions tercera, quarta i cinquena), s'incorporen les dades que els correspon com a tribunal d'apel·lació. Es comença a notar una tendència d'una certa estabilització de la càrrega en les tres seccions. S'ha ingressat un total de dos mil recursos d'apel·lació l'any 2003.

Les marques actuals en el registre d'assumptes han permès mantenir el compromís de seguir avançant en la disminució d'assumptes pendents, adaptant l'esforç resolutori, gràcies al qual s'ha assolit un total de 2.104 apel·lacions l'any 2003.

Amb tot això, ha estat possible assolir una mitjana major de temps de dedicació a cada assumpte resolt (en total, 2.104 apel·lacions aquest any), i alhora s'ha avançat en la recuperació dels assumptes

QUADRE III-90. TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA (2002-2003)

Sales	Assumptes registrats	
	2002	2003
Civil i Penal	14	18
Contenc. Administr.	1.671	2.562
Social	719	920

Font: elaboració pròpia.

pendents: en total, 596 apel·lacions al final d'any.

En l'àmbit penal, cal destacar l'augment en el nombre d'assumpes que registren les dues sales, per causa principalment de l'augment incessant dels recursos d'apel·lació que s'han de resoldre, tot i que aquest augment s'acompanya amb un augment del nombre de resolucions dictades, que ha permès reduir el nombre d'assumpes pendents. (Vegeu el quadre III-91)

7.2.3. EL TRIBUNAL DEL JURAT

Pel que fa al Tribunal del Jurat, durant l'any 2003 s'hi han registrat 14 assumpes, amb la qual cosa la mitjana anual des que existeix aquest Tribunal se situa en els 9,25 assumpes per any.

7.2.4. EL PARTIT JUDICIAL DE PALMA

El Partit Judicial de Palma es reparteix en jutjats de primera instància, jutjats contenciosos administratius, jutjats de menors, jutjats d'instrucció, jutjats penals

de l'1 al 7, el Jutjat Penal núm. 8, el Jutjat de Vigilància Penitenciària, el Jutjat Degà, el Servei Comú i el Registre Civil.

7.2.4.1. Els jutjats de primera instància

Dins els jutjats de primera instància, podem fer una divisió en jutjats ordinaris, jutjats de família i jutjats socials.

7.2.4.1.1. Els jutjats ordinaris

La comparació de les estadístiques d'enguany i dels anys anteriors fa palès un augment incessant del nombre d'assumpes que es registren en la jurisdicció civil de Palma. Aquesta sobrecàrrega s'alleugerirà, en part, per la creació del Jutjat de Primera Instància núm. 18, que va entrar en funcionament el 30 de desembre del 2003; per la creació del Partit Judicial de Calvià, que absorirà municipis que ara pertanyen a aquest partit judicial, i per l'entrada en funcionament del Jutjat Mercantil, que entenem que s'ha de fer inexcusablement amb la creació d'un nou jutjat i s'ha d'evitar reconvertir algun dels existents. (Vegeu el quadre III-92)

QUADRE III-91. AUDIÈNCIA PROVINCIAL (2002-2003)

	Assumpes registrats		Resolucions dictades	
	2002	2003	2002	2003
Secció 1a	995	1.264	822	1.140
Secció 2a	991	1.224	793	1.008
Secció 3a	912	750	893	824
Secció 4a	787	661	1.002	762
Secció 5a	794	704	834	676

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-92. JUTJATS ORDINARIS (2002-2003)		
Assumptes registrats	2002	2003
Concurs de creditors i fallides	36	44
Diligències preliminars	154	161
Divisió d'herències	18	20
Execució d'hipotecaris i hipoteca naval	170	0
Execució de béns pignorats	0	299
Exhorts	1.026	958
Filiació, paternitat, maternitat	21	18
Impugnació de la justícia gratuïta	9	9
Judici canviari	567	671
Jurisdicció voluntària	604	654
Mesures cautelars	33	33
Admonitori	2.976	4.732
Ordinari	2.313	2.582
Altres	28	40
Procediment sobre la capacitat de les persones	208	0
Suspensió de pagaments, quitament i espera	2	5
Títols executius sobre exec. diner.	590	995
Verbal	4.563	3.914
Total d'assumptes	13.318	15.135

Font: elaboració pròpia.

7.2.4.1.2. Els jutjats de família

Cal destacar que els jutjats de família han assumit durant l'any 2003 la competència respecte dels internaments i dels processos sobre la capacitat de les persones.

Com ocorre amb els jutjats civils ordinaris, els de família han augmentat la càrrega competencial, la qual cosa aviat aconsellarà que es creï un quart jutjat d'aquest tipus.

El problema principal que tenen aquests jutjats actualment és la insuficiència d'e-

quips de psicòlegs i d'assistents socials, com s'ha constatat en les memòries anteriors. (Vegeu el quadre III-93)

7.2.4.1.3. Els jutjats socials

Respecte d'aquesta jurisdicció, es manté la mateixa conclusió que es va expressar en la memòria del 2002, en el sentit que la càrrega d'aquests jutjats va quedar normalitzada amb l'entrada en funcionament del Jutjat núm. 4. Tot i això, es passa dels 3.200 assumptes als 2.800, el 2003.

QUADRE III-93. JUTJATS DE FAMÍLIA (2002-2003)		
Assumptes registrats	2002	2003
Acolliment	16	42
Adopció	47	50
Divorci consensual	544	595
Divorci contenciós	280	316
Eficàcia civil	15	13
Execució de sentència estrangera	3	6
Exhorts	454	430
Guarda i custòdia, aliments, règim de visites	202	271
Impugnació de l'assistència jurídica gratuïta	27	21
Internaments	0	420
Liquidació del règim econòmic matrimonial	2	11
Mesures provisionalíssimes	541	702
Modificació de mesures	167	180
Altres assumptes	76	62
Privació de la pàtria potestat	3	0
Recursos contra resolucions administratives	24	28
Separació o divorc. amb antec. per provisionalíssimes	150	154
Total d'assumptes	2.551	3.301

Font: elaboració pròpia.

7.2.4.2. Els jutjats contenciosos administratius

L'any 2003 es manté la preocupant situació dels jutjats contenciosos administratius, que s'ha descrit en les memòries dels anys anteriors, situació motivada principalment per la classe i per la complexitat dels assumptes entrants. Aquest problema només es pot resoldre incrementant el nombre de jutges i, per tant, ha persistit el 2003, perquè no s'ha fet operatiu el reforç que s'ha sol·licitant des del 2002.

No obstant això, durant el primer trimestre del 2004, s'ha aprovat, finalment, un reforç de dos jutges, un de substitut i un altre en comissió de serveis, els quals ja han començat a exercir les funcions de suport.

El reforç esmentat ha de contribuir que durant l'any 2004 es millori la situació de saturació que pateixen els dos jutges titulars, tot i que no es pot oblidar que la reforma que la Llei orgànica del poder judicial ha introduït en la Llei de la jurisdicció contenciosa administrativa provo-

carà un increment sensible en l'entrada d'assumptes, per la qual cosa probablement serà necessari mantenir el reforç fins que s'augmenti adequadament el nombre de places de jutges titulars mitjançant la creació d'altres jutjats, o mitjançant una altra fórmula.

7.2.4.3. Els jutjats de menors

Pel que fa als menors entre els 18 i els 20 anys, no hi ha cap assumpte registrat l'any 2003. Això és deu que durant l'any 2002 es varen jutjar persones que ja havien complert la majoria d'edat, però que cometeren els delictes abans de complir els 18 anys.

Cal destacar, a més, que s'han mantingut diverses reunions de coordinació entre els magistrats, la Fiscalia i els responsables de les institucions de la comunitat autònoma amb competència en aquesta matèria, de les quals deriva una millor coordinació entre tots els òrgans i una millora de les infraestructures.

7.2.4.4. Els jutjats d'instrucció

Com ja s'ha dit abans, és significatiu que ha entrat en funcionament la Llei de judicis ràpids. Igualment, cal esmentar que s'ha dotat el Jutjat de Guàrdia d'unes dependències àmplies i funcionals, que es varen inaugurar el primer semestre del 2003.

Per als judicis ràpids de delictes, es disposa d'un jutge adjunt que duu a terme la seva tasca en el Jutjat de Guàrdia de Palma, de dilluns a divendres, la qual cosa ha significat, evidentment, un

alleugeriment per al magistrat titular amb relació a la càrrega competencial de la guàrdia.

7.2.4.5. Els jutjats penals, de l'1 al 7

El nombre d'assumptes que s'han registrat en els jutjats penals s'ha incrementat lleugerament (5.545 assumptes l'any 2003; 5.073 assumptes l'any 2002), a pesar que les sentències de conformitat que poden dictar els jutges d'instrucció en un procediment de judici ràpid feien preveure que el 2003 es produiria una disminució en el volum d'entrada d'assumptes.

7.2.4.6. El Jutjat Penal núm. 8

L'augment significatiu en el nombre d'expedients incoats per aquest Jutjat i la complexitat que comporta tota l'execució d'una sentència penal (privació de llibertat, multes, retirades de carnet de conduir o altres llicències, indemnitzacions civils, etc.), aconsellen que aviat es creï un nou jutjat d'execucions penals, per evitar que l'existent acabi entri en una situació de crisi.

7.2.4.7. El Jutjat de Vigilància Penitenciària

A l'edifici de la via d'Alemanya, on s'ubica la jurisdicció penal, el sistema Libra permet que es reparteixin informàticament i que se centralitzin les diverses consultes que formulen els ciutadans, i que es resol·len a través de la interconnexió esmentada. El nombre d'assumptes en aquest cas ha minvat, en passar dels quasi 5.500 assumptes, el 2002, als 4.825 del 2003.

7.2.4.8. El Jutjat Degà

Cal destacar que s'ha instal·lat, a les oficines del Jutjat Degà, tant a l'edifici de sa Gerreria com al de la via d'Alemanya, el sistema informàtic Libra, mitjançant el qual aquest Jutjat està connectat informàticament amb la resta de jutjats de cada edifici.

Aquest fet ha permès que s'hagi creat, al Deganat de Sa Gerreria, un servei comú de recepció d'escrits i de demandes de la jurisdicció civil, contenciosa administrativa i social, i de registre de les dades que contenen, que, posteriorment, es reparteixen informàticament i se'n trameten els expedients al jutjat competent.

7.2.4.9. El Servei Comú

Durant l'any 2003 s'ha dotat aquesta oficina d'aparells d'informàtica, tot i que encara no té un bon sistema operatiu, atès que el personal auxiliar ha de tornar a registrar les mateixes dades que anteriorment varen ser registrades per funcionaris de l'oficina del Jutjat Degà, en registrar les demandes. A més, no es disposa d'una comunicació informàtica directa entre els jutjats i el Servei Comú, la qual cosa és imprescindible.

7.2.4.10. El Registre Civil

És significatiu l'increment de més del 30% en el nombre de certificacions i d'expedients.

7.2.5. EL PARTIT JUDICIAL D'INCA

En el Partit Judicial d'Inca pràcticament s'ha registrat la mateixa quantitat d'as-

sumptes que l'any anterior, en la jurisdicció civil: 3.487 assumptes, enfront dels 3.403 de l'any 2002. Pel que fa a la jurisdicció penal, el nombre d'assumptes registrats ha incrementat lleugerament: de 16.081 assumptes, l'any 2002, a 17.773, l'any 2003. D'altra banda, s'hi han fet 213 judicis ràpids, i s'han tramès 257 procediments abreujats al Jutjat Penal de Palma. Finalment, el nombre de resolucions que s'han dictat en aquest Partit Judicial, tant en la jurisdicció civil com en la jurisdicció penal, ha incrementat lleugerament respecte de l'any passat (1.592, en l'ordinària, 1.251, el 2002; 376, en la de família, 364, l'any 2002, i 1.182, en la penal, 926, l'any 2002).

7.2.6. EL PARTIT JUDICIAL DE MANACOR

En aquest Partit Judicial hi ha hagut un lleuger increment de la quantitat d'assumptes que s'han registrat, per comparació a l'any anterior, en la jurisdicció civil: 3.794 assumptes, enfront dels 3.104 de l'any 2002. Pel que fa a la jurisdicció penal, el nombre d'assumptes registrats pràcticament no ha variat des de l'any 2002: de 22.221 assumptes, l'any 2002, a 22.480, l'any 2003. D'altra banda, hi han tingut lloc 168 judicis ràpids, i s'han tramès 319 procediments abreujats al Jutjat Penal de Palma. Finalment, el nombre de resolucions dictades en aquest Partit Judicial ha incrementat lleugerament respecte de l'any passat pel que fa a la jurisdicció civil: 1.589, en l'ordinària (1.154 el 2002), 382, en la de família (312 l'any 2002). I ha disminuït pel que fa a la jurisdicció penal: 1.157 resolucions (1.261 l'any 2002).

7.2.7. EL PARTIT JUDICIAL D'EIVISSA

En el Partit Judicial d'Eivissa hi ha hagut pràcticament la mateixa quantitat d'assumptes registrats que l'any anterior, en la jurisdicció civil: 4.179 assumptes, enfront dels 4.179 de l'any 2002. Pel que fa a la jurisdicció penal, el nombre d'assumptes registrats ha disminuït lleugerament: de 28.942 assumptes, l'any 2002, a 27.774, l'any 2003. Els jutjats penals han incrementat sensiblement els assumptes registrats (757, l'any 2002; 842, el 2003), i els jutjats socials n'han experimentat una lleugera disminució (1.082, l'any 2002; 863, l'any 2003). Pel que fa a les resolucions dictades, han disminuït pel que fa a la jurisdicció civil ordinària (2.623, l'any 2002; 1.433, l'any 2003), han augmentat sensiblement en la jurisdicció civil de família (294, l'any 2002; 335, l'any 2003) i en la jurisdicció penal (413, l'any 2002; 312, l'any 2003).

7.2.8. EL PARTIT JUDICIAL DE MAÓ

En el Partit Judicial de Maó hi ha hagut un sensible increment en la quantitat d'assumptes registrats, respecte de l'any anterior, en la jurisdicció civil: dels 1.448 de l'any 2002 es passa als 1.614 assumptes de l'any 2003. Pel que fa a la jurisdicció penal, el nombre d'assumptes registrats és pràcticament el mateix que l'any anterior: 7.447, l'any 2003, enfront dels 7.303 de l'any 2002. D'altra banda, hi han tingut lloc 10 judicis ràpids, i s'han tramès 231 procediments abreujats al Jutjat Penal de Palma. Finalment, el nombre de resolucions que s'han dictat en aquest Partit Judicial, tant en la jurisdicció civil com en la jurisdicció penal, ha incrementat lleugerament respecte de l'any passat (1.592,

en l'ordinària, 1.251, el 2002; 376, en la de família, 364, l'any 2002, i 1.182, en la penal, 926, l'any 2002).

7.2.9. EL PARTIT JUDICIAL DE CIUTADELLA

En aquest Partit Judicial hi ha hagut un sensible increment en la quantitat d'assumptes registrats en relació amb l'any anterior, en la jurisdicció civil (dels 826 de l'any 2002 als 872 assumptes de l'any 2003), en la jurisdicció penal (de 5.939 a 6.290). En la jurisdicció social s'han registrat 273 assumptes. D'altra banda, s'hi ha fet 54 judicis ràpids, i s'han tramès 5 procediments abreujats al Jutjat Penal de Palma.

7.3.

LA FISCALIA

Aquest apartat es divideix en els subapartats següents: l'àmbit penal, la vigilància penitenciària, la jurisdicció de menors, la Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta, la plantilla i l'activitat de la Fiscalia.

7.3.1. L'ÀMBIT PENAL

Les xifres que es presenten no es refereixen a delictes comesos, sinó només a delictes denunciats durant l'any 2003, de manera que una gran part d'aquests presumptes delictes poden desaparèixer al llarg de la corresponent tramitació del procediment judicial, tant perquè s'arxivin en el jutjat instructor com perquè els jutjats que jutgen el fet en dictin una absolució posterior.

Finalment, hem d'indicar que ens referim a una part de l'activitat delictiva denunciada a les Illes Balears, la que es refereix als delictes comesos d'una manera més habitual o que tenen una incidència o una gravetat social majors.

7.3.1.1. Els delictes contra la vida

Cal destacar el descens del nombre de delictes d'homicidi, de manera que canvia la tendència de l'any anterior, que induïa a pensar en un augment progressiu de la violència en la societat. Es passa de 53 homicidis, el 2002, a 29, el 2003. (Vegeu el quadre III-94)

7.3.1.2. Els delictes de lesions

Cal destacar el rellevant descens de les lesions qualificades, entenent que aquests tipus de delictes (com el d'homicidi o l'assassinat) són delictes més incidentals - encara que siguin greus- que els delictes que cometen els delinqüents habituals (robatoris, furts, etc.), i amb més raó tenint en compte que sortosament a les Balears las bandes criminals de tipus mafiós que fins avui s'han detectat no arriben en la seva activitat criminal a realitzar accions homicides.

L'especial increment de les lesions que deriven del maltractament familiar, increment que s'ha detectat els anys anteriors, s'ha d'interpretar des de distintes claus. D'aquesta manera:

- Les modificacions legislatives que s'han produït en aquest tema, particularment la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, tipifica com a delictes fets i conductes que fins aquesta data es configuraven com a simples faltes o, simplement, eren impunes.
- En la mateixa línia, s'incorporen a l'àmbit penal mesures d'índole civil encaminades a protegir i a emparar les víctimes, particularment l'anomenada Ordre de protecció, d'acord amb les quals el mateix jutge de guàrdia, immediatament després de rebre la denúncia, ha d'adoptar mesures com assignar a la dona el domicili conjugal, atribuir-li la custòdia dels fills, assignar-li una pensió alimentària, i, a més, com ja existia, acordar mesures cautelars de naturalesa penal, com l'ordre d'allunyament de l'agressor o l'especial protecció de la víctima.
- L'especial sensibilitat mediàtica, social i, a més, governamental, en una de

QUADRE III-94. DELICTES CONTRA LA VIDA (2001-2003)

	2001	2002	2003
Homicidi	23	53	29
Assassinat	9	5	6
Homicidi imprudent	2	8	7
Auxili i inducció al suïcidi	2	3	4

Font: elaboració pròpia.

les matèries davant les quals la societat és avui més sensible, no ha suposat més que una dotació major de mitjans materials -en qualsevol cas, encara molt insuficients-, i una especial sensibilitat dels que d'alguna manera tenen incidència professional sobre aquests temes.

Amb relació a tot l'exposat, actualment les víctimes d'aquests delictes denuncien aquests fets més que abans; per distintes raons de tipus social i cultural, abans no es denunciaven i quedaven, així, en una absoluta obscuritat i, per tant, en la impunitat.

En qualsevol cas s'ha de destacar un fet especialment preocupant, com és que prop del 50% de les denúncies que s'han presentat per aquest tipus de delicte són posteriorment retirades. Estudiar en profunditat per què es produeixen aquestes renúncies dies després de la denúncia és un dels grans reptes que tenim per davant. Des del temor davant possibles represàlies fins a la possibilitat que existeixin síndromes que s'han de superar, hi ha una àmplia gamma de possibilitats que s'han d'estudiar en profunditat per poder seguir treballant adequadament per superar esta gravíssima lacra social.

Finalment, pel que fa a les lesions imprudents, s'inclouen en aquest apartat tant

les que deriven d'accidents de trànsit (la majoria), com les que es produeixen en l'àmbit laboral, o les que sorgeixen per la mala actuació professional (lesions mèdiques i similars). (Vegeu el quadre III-95)

7.3.1.3. Els delictes contra la llibertat

Els índexs es mantenen respecte de l'any anterior, amb l'excepció de les denúncies per amenaces condicionals, les quals han disminuït de forma important. (Vegeu el quadre III-96)

7.3.1.4. Els delictes contra la llibertat sexual

De nou, ens trobam amb un descens substancial d'aquests delictes, particularment en els delictes d'especial gravetat (les antigament anomenades violacions). Només es detecta un increment notable dels delictes d'assetjament sexual, fet que molt probablement deriva de les mateixes raons per les quals es produeix l'increment de les denúncies per maltractaments familiars, és a dir, un augment mediàtic i social del suport a aquest tipus de víctimes, que abans sofrien en silenci aquest tipus d'accions i que ara, per motiu d'aquest suport, s'atreveixen a denunciar aquests fets. (Vegeu el quadre III-97)

QUADRE III-95. DELICTES DE LESIONS (2001-2003)

	2001	2002	2003
Lesions genèriques	24.131	18.264	18.108
Lesions qualificades	173	111	18
Maltractament familiar	575	273	958
Lesions imprudents	2.233	1.915	2.385

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-96. DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT (2001-2003)			
	2001	2002	2003
Amenaces no condicionals	1.219	1.134	1.135
Amenaces condicionals	187	176	53
Coaccions	927	676	638

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-97. DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL (2002-2003)		
	2002	2003
Agressió sexual	227	164
Agressió sexual amb accés carnal	25	35
Abús sexual	99	84
Abús sexual amb accés carnal	5	4
Abús sexual amb engany	0	0
Assetjament sexual	10	21
Prostitució	12	14
Exhibicionisme	24	13

Font: elaboració pròpia.

7.3.1.5. L'omissió del deure de socors

Continua la tendència en la disminució del nombre de casos que es denuncien en relació amb aquest delicte, que passen d'onze a sis.

7.3.1.6. La violació de domicili

També ens trobam amb una lleugera disminució del nombre de casos denunciats, que passa de 42 a 29.

7.3.1.7. Els delictes contra l'honor

Hi ha una disminució tant en el nombre de denúncies per calúmnies, com per injúries, que passen de 40 a 19 i de 82 a 65, respectivament.

7.3.1.8. Els delictes contra les relacions familiars

S'ha incrementat el cas d'abandó d'infants, mentre que s'han reduït sensiblement els casos d'abandó de la família i els impagaments de les pensions. (Vegeu el quadre III-98)

7.3.1.9. Els delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic

Destaca, aquest any, un descens en el nombre dels delictes que solen incloure's entre els que configuren l'anomenada inseguretat ciutadana, especialment els furt i robatoris amb força i, en menor manera, els robatoris de cotxes i en els

QUADRE III-98. DELICTES CONTRA LES RELACIONS FAMILIARS (2002-2003)

	2002	2003
Abandonament de família	261	201
Impagament de pensions	197	184
Abandonament d'infants	9	12

Font: elaboració pròpia.

robatoris amb violència, tot i que també en aquests casos es produeix un descens.

En canvi, es produeix un increment dels anomenats delictes de «quant blanc», com, per exemple, les estafes, las fallides i les suspensions de pagaments fraudulentes, o el blanqueig de doblers (relacionat molt freqüentment amb el tràfic de drogues).

Mereixen una consideració independent els delictes contra la propietat intel·lectual i industrial, delictes que, tot i incloure's en aquest capítol estadístic, tenen una naturalesa molt diferent als esmentats abans. En particular, l'increment d'aquest tipus de delictes s'ha de posar en connexió amb les àmplies mesures de repressió que s'han dut a terme aquest any contra els anomenats «manteros». (Vegeu el quadre III-99)

QUADRE III-99. DELICTES CONTRA EL PATRIMONI I L'ORDRE SOCIOECONÒMIC (2002-2003)

	2002	2003
Furt	35.541	32.975
Robatori amb forçament	26.221	24.757
Robatori amb forçament en casa habitada o en local obert al públic	1.452	575
Robatori amb violència o intimidació	1.278	1.120
Extorsió	5	8
Robatori i furt d'ús de vehicles	2.952	2.582
Usurpació	157	128
Estafa	1.021	1.121
Apropiació indeguda	908	738
Defraudació del fluid elèctric i anàlegs	15	27
Aixec de béns	31	31
Fallida, concurs i suspensió de pagaments	1	6
Alteració del preu de concursos i subhastes públics	0	6
Danys	5.012	5.306

Continua

QUADRE III-99. DELICTES CONTRA EL PATRIMONI I L'ORDRE SOCIOECONÒMIC (2002-2003)

	2002	2003
Danys imprudents	17	15
Contra la propietat intel·lectual	83	159
Contra la propietat industrial	44	278
Contra el mercat i els consumidors	1	0
Sostracció de cosa pròpia a la utilitat social	19	2
Delictes solitaris	4	9
Receptació	49	41
Blanqueig de capitals	1	5

Font: elaboració pròpia.

7.3.1.10. Els delictes contra la hisenda pública i la seguretat social

El frau tributari es manté en un nivell semblant al 2002, en passar de dos a tres casos per al 2003.

7.3.1.11. Els delictes contra els drets dels treballadors

Com ja es va indicar anteriorment, queden fora d'aquest apartat estadístic les lesions i les morts produïdes com a conseqüència d'imprudència, atès que ja s'inclouen en el corresponent apartat d'homicidis i lesions imprudents.

Cal indicar que el delicte de tràfic de mà d'obra és, com alguns altres, un punt negre, és a dir, es constata que es produeix aquest tipus de delicte a las Illes, però no és denunciado, ja que les víctimes d'aquests delictes principalment són emigrants il·legals que renuncien a denunciar aquests fets per evitar «ser descoberts» i, en conseqüència, repatriats al país d'origen. (Vegeu el quadre III-100)

7.3.1.12. Els delictes contra l'ordenació del territori

La Fiscalia de les Balears té designat un fiscal coordinador en matèria específica de medi ambient (al marge, doncs, dels delictes contra l'ordenació del territori) des de l'any 2001, que manté una estreta relació amb totes les institucions directament relacionades amb la protecció d'un bé que cada vegada està més necessitat de protecció de tot tipus. La consolidació de la seva actuació es demostra amb l'increment en la investigació d'aquest tipus de delictes. (Vegeu el quadre III-101)

7.3.1.13. Els delictes contra la seguretat col·lectiva

Encara que, com hem assenyalat en anteriors ocasions, l'apartat estadístic inclou delictes de naturalesa tan diferent com la conducció sota els efectes de l'alcohol i el de tràfic de drogues, sí paga la pena destacar que també, en aquesta matèria de tràfic de drogues, l'índex delictiu sembla que s'ha estabilitzat, amb una tendència a

QUADRE III-100. DELICTES CONTRA ELS DRETS DELS TREBALLADORS (2002-2003)

	2002	2003
Contra els drets laborals o de la seguretat social	253	359
Contra la seguretat i la higiene en el lloc de treball	27	7
Tràfic de mà d'obra	0	0

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-101. DELICTES CONTRA L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI (2002-2003)

	2002	2003
Contra la ordenació del territori	12	28
Contra el patrimoni històric	9	8
Contra el medi ambient	4	6
Contra el medi ambient per imprudència	4	2

Font: elaboració pròpia.

la disminució, com va succeir l'any passat, amb referència a les drogues més «tradicionals», la cocaïna i l'heroïna. Entre els delictes de les anomenades «drogues dures» (que afecten greument la salut, segons la terminologia legal), convé repetir el que es va indicar l'any passat respecte que es mantenen els actes de venda de les anomenades drogues de disseny, generalment MDMA o «èxtasi», actes de venda que duen a terme persones particularment joves, amb una edat mitjana entre els 16 i els 19 anys, i que fan aquestes vendes com a mitjà d'autosubministrament. La gravetat de la pena mínima imposable a aquestes persones, un mínim de tres anys de presó, fa créixer encara més un problema que té una dimensió més sociofamiliar que judicial o penal. Al contrari, cal destacar l'augment que es percep en els delictes del tràfic de «drogues blanques» (drogues que no causen

danys greus a la salut, segons la definició del Codi penal), és a dir, la tornada al mercat il·legal de substàncies com la marihuana i, fonamentalment, l'haixix.

També cal indicar el descens en el nombre de delictes de conducció sota la influència del alcohol, a pesar de la gravetat social amb què segueix incidint aquest delicte. No s'ha d'oblidar en aquest punt el que s'ha indicat anteriorment, és a dir, l'existència d'aquest delicte estadísticament «camuflat» en altres apartats, particularment en l'apartat de lesions o homicidis imprudents. (Vegeu el quadre III-102)

7.3.1.14. Les falsificacions

Tot i que ha minvat el nombre de falsificacions, continua destacant la denúncia de falsedat de documents públics, molt per sobre de la resta. (Vegeu el quadre III-103)

QUADRE III-102. DELICTES CONTRA LA SEGURETAT COL·LECTIVA (2002-2003)		
	2002	2003
Incendis amb perill per a la vida	9	5
Incendis forestals	4	15
Tràfic de drogues que causen danys greus a la salut	362	199
Tràfic de drogues que no causen danys greus a la salut	64	88
Tràfic de drogues qualificat	7	2
Conducció alcohòlica	2.189	1.522
Negativa a la realització de la prova d'alcoholèmia	13	10
Conducció temerària	155	37

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-103. FALSIFICACIONS (2002-2003)		
	2002	2003
De moneda	40	42
De documents públics	256	226
De documents mercantils	54	46
De documents privats	12	16
Usurpació d'estat civil	4	4
Intrusisme	6	2

Font: elaboració pròpia.

7.3.1.15. Els delictes contra l'Administració pública

En aquest tipus de delictes, cal destacar l'increment de delictes per tràfic d'influències, mentre que també cal esmentar que han disminuït la resta dels delictes, sobretot en l'abús en l'exercici de les funcions pròpies. (Vegeu el quadre III-104)

7.3.1.16. Els delictes contra l'Administració de Justícia

Cal destacar que el 95% d'aquests delictes són incompliments de la pena de pri-

vació del carnet de conduir i de mesures cautelars adoptades (bàsicament, incompliments d'ordres d'allunyament que s'han imposat als agressors en els delictes de violència domèstica), i només es deixa un màxim del 5% per a l'incompliment de la condemna que s'ha imposat als presos, incompliment que es produeix no mitjançant la fugida de la presó, sinó mitjançant el sistema de no reingressar-hi després de gaudir d'un permís penitenciari. En general, ha augmentat el nombre de denúncies per aquest tipus de delictes. (Vegeu el quadre III-105)

QUADRE III-104. DELICTES CONTRA L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA (2002-2003)

	2002	2003
Prevaricació administrativa	7	4
Desobediència de funcionari	17	16
Suborn de funcionari	5	2
Tràfic d'influències	0	5
Malversació	5	2
Negociacions prohibides	0	1
Abusos en l'exercici de la funció pròpia	7	1

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-105. DELICTES CONTRA L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA (2002-2003)

	2002	2003
Prevaricació judicial	0	2
Realització arbitrària del propi dret	5	3
Acusació i denúncia falsa	9	7
Simulació de delictes	5	2
Fals testimoni	8	8
Obstrucció a la justícia per incompareixença	4	10
Coaccions a testimonis, a pèrits...	2	6
Trencament de condemna	144	181

Font: elaboració pròpia.

7.3.1.17. Els delictes contra l'ordre públic

Una altra vegada convé destacar el descens en tots els apartats que comprenen aquest tipus de delictes, com també el fet que la major incidència d'aquests delictes se segueix produint en els mesos d'estiu i a les zones turístiques amb una afluència de visitants major, tant a s'Arenal com al municipi de Calvià, amb Magaluf al capdavant. (Vegeu el quadre III-106)

7.3.2. Els anomenats judicis ràpids

Sense dubte, la gran novetat legislativa que s'ha produït en l'àmbit penal l'any 2003 ha estat l'anomenada Llei de judicis ràpids, Llei 38/2002, de 24 de octubre, per la qual es reforma la Llei d'enjudiciament criminal, i que permet que es facin de manera immediata, fins i tot a vegades al mateix jutjat de guàrdia, el judici i que es dicti la sentència contra delictes flagrants als quals corresponen penes de presó de fins a tres anys.

QUADRE III-106. DELICTES CONTRA L'ORDRE PÚBLIC (2002-2003)		
	2002	2003
Atemptat	113	58
Resistència	150	67
Desobediència	350	313
Desordres públics	13	11
Tinença d'armes	9	5

Font: elaboració pròpia.

Es recullen en el quadre següent les estadístiques que comprenen de l'1 de maig al 31 de desembre del 2003, atès que l'entrada en vigor de la Llei es va produir el 28 d'abril del 2003. (Vegeu el quadre III-107)

7.3.3. LA VIGILÀNCIA PENITENCIÀRIA

En relació amb les llibertats condicionals (compliment de la darrera part de la condemna en llibertat amb subjecció a vigilància i a controls) crida l'atenció, a pesar de l'augment (10% anual) del nombre d'interns a la presó de Palma, el descens en el nombre de les atorgades l'any 2003: 113, enfront de les 177 del 2001 i les 220 del 2002. Només la instauració de criteris repressius en aquesta matèria penitenciària sembla justificar aquesta dada. (Vegeu el quadre III-108)

Igualment, i fora de l'estadística, cal esmentar la preocupant situació en què es troben els penats qualificats en tercer grau (compliments de la darrera part de la condemna treballant de dia en règim de llibertat, però amb l'obligació de pernотar a la presó). En el «nou» Centre Penitenciari «s'oblidaren» de crear un mòdul per a aquest tipus d'interns, als quals, per un criteri lògic, s'intenta allunyar de la resta dels presos. Davant aquesta situació, es va utilitzar l'«antiga» presó de Palma perquè hi pernотassin aquest tipus de penats. El fet que el delegat del Govern hagi anunciat que aquest edifici s'utilitzarà com a centre d'immigració per ingressar-hi els emigrants il·legals pendents de repatriació fa sorgir immediatament la pregunta d'on s'allotjaran aquest tipus de penats en tercer grau.

QUADRE III-107. JUDICIS RÀPIDS	
Incoacions	2.147
Qualificacions	1.191
Arxivaments	432
Conformitats	867
Canvis de procediment	524

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-108. VIGILÀNCIA PENITENCIÀRIA (2002-2003)		
	2002	2003
Permisos de sortida	1.940	2.241
Redempció de penes pel treball	244	208
Recursos de sancions	813	378
Expedients de visites	433	320
Llibertat condicional	220	113
Refosa de condemnes	145	152
Diligències indeterminades	1.105	152
Visites a establiments penitenciaris (s'hi inclou el Centre Penitenciari d'Eivissa)	67	69

Font: elaboració pròpia.

7.3.4. LA JURISDICCió DE MENORS

Cal destacar el doble canvi que ha incidit de manera fonamental en aquesta jurisdicció: en primer lloc, l'augment de la minoria d'edat penal dels 16 als 18 anys i, en segon lloc, l'atribució de la investigació i de la instrucció dels fets al Ministeri Fiscal.

7.3.4.1. Les diligències preliminars

En el cas de les diligències iniciades, s'ha d'assenyalar un lleuger augment respecte de l'any 2002 (2.938, l'any 2002, i 3.189, per a l'any 2003), que afecta l'índex de diligències arxivades (910, el 2002, i 1.663, el 2003), i, en canvi, no afecta les desistides, que han disminuït el 2003, en passar de 409 a 385.

7.3.4.2. El nombre de menors als quals s'ha aplicat aquesta jurisdicció

Hi ha un augment en el nombre total de delictes (2.414, l'any 2002; 3.108, l'any 2003). Cal dir que aquest augment s'ha donat en els tres grups d'edat, si bé l'aug-

ment més significatiu i preocupant s'ha donat entre els menors de 16 i 17 anys, els quals han passat de 990 a 1.703.

D'altra banda, és possible que en aquest nombre total hi hagi la possibilitat que qualche menor «repeteixi» a l'efecte estadístic, és a dir, que s'hagi aplicat al mateix menor dues ocasions o més aquesta Llei, com a conseqüència d'haver realitzat diferents fets, en dates distintes.

7.3.4.3. Els delictes jutjats en aquesta jurisdicció

A diferència del que passava el 2002, aquest any 2003 es pot parlar d'un augment generalitzat del nombre de delictes i d'un descens lleuger del nombre de faltes. (Vegeu el quadre III-109)

7.3.4.4. Les mesures imposades als menors condemnats

Aquest conjunt de mesures s'ha incrementat l'any 2003. (Vegeu el quadre III-110)

QUADRE III-109. DELICTES JUTJATS EN LA JURISDICCIÓ DE MENORS (2002-2003)		
	2002	2003
Danys	167	201
Furts	269	258
Robatoris amb forçament	332	366
Robatoris o furts de vehicles	290	879
Robatoris amb violència o intimidació	283	228
Contra la seguretat del trànsit	10	14
Contra la salut pública (drogues)	34	22
Contra la llibertat sexual	35	54
Lesions	256	346
Contra la vida	1	2
Faltes contra la propietat	164	187
Faltes contra les persones	236	201

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-110. MESURES IMPOSADES ALS MENORS CONDEMNATS (2002-2003)		
	2002	2003
Internaments		
Tancats	4	3
Semioberts	75	97
Oberts	13	3
Terapèutics	110	6
De cap de setmana	8	20
Llibertat vigilada	390	405
Prestacions en benefici de la comunitat	125	238
Amonestacions	13	4
Altres	95	214

Font: elaboració pròpia.

7.3.5. LA COMISSIÓ D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA

En aquest sentit, per a l'any 2003 les xifres fan referència a les illes de Mallorca i Menorca. També s'ha de tenir en compte que en l'ordre social la designació d'advocat i de procurador és automàtica.

Pel que fa a la diferència d'expedients entre el total general i el total especificat per ordres jurisdiccionals, deriva que la primera xifra es refereix a les sol·licituds que s'han fet l'any 2002, mentre que la segona xifra es refereix a les resolucions efectivament i formalment dictades l'any 2003 però que poden referir-se a sol·lici-

tuds efectuades l'any 2002. Igualment, cal assenyalar la dada que, per problemes greus de manca de funcionaris assignats a aquestes comissions, hi ha una quantitat important de resolucions materialment adoptades que estan pendents d'elabora-

ció formal i de notificació posterior. (Vegeu els quadres III-111 i III-112)

Pel que fa a les Pitiüses, podem dir que el 2003 s'han donat un total de 343 sol·licituds.

QUADRE III-111. COMISSIÓ D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA A L'ILLA DE MALLORCA (2002-2003)

		2002	2003
Nombre total de sol·licituds		8.497	10.512
Ordre penal	Estimades	6.296	4.073
	Desestimades	594	508
Ordre civil	Estimades	1.507	1.287
	Desestimades	266	171
Ordre contenciós administratiu	Estimades	82	54
	Desestimades	0	3
Ordre social			
Ordre militar	Estimades	10	6
	Desestimades	1	1
Totals	Estimades	7.901	7.295
	Desestimades	864	683

Font: elaboració pròpia.

QUADRE III-112. COMISSIÓ D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA A L'ILLA DE MENORCA (2003)

		2003
Total de sol·licituds		814
Ordre penal	Estimades	519
	Desestimades	7
Ordre civil	Estimades	192
	Desestimades	12
Ordre social		
Ordre contenciós administratiu		0
Ordre militar		0
Totals	Estimades	718
	Desestimades	19

Font: elaboració pròpia..

7.3.6. ELS RECURSOS HUMANS

La plantilla de la Fiscalia està formada per 42 fiscals, distribuïts de la manera que s'explica a continuació. (Vegeu el quadre III-113)

- 1 fiscal en cap,
- 1 tinent fiscal,
- 28 fiscals a Palma,
- 3 fiscals a Manacor,
- 6 fiscals a Eivissa,
- 3 fiscals a Menorca, amb seu a Maó,
- 3 fiscals substituïts de suport.

7.3.7. L'ACTIVITAT DE LA FISCALIA

Cal esmentar que en l'apartat de dictàmens civils s'inclouen les matèries tant referides a família (els divorcis, les separacions) com a incapacitats i malalts mentals, i els civils en sentit estricte (la competència, els drets a l'honor i a la intimitat, les suspensions de pagaments, etc.).

El quadre no recull l'apartat de jurisdicció de menors, ja que amb l'entrada en vigor de la Llei penal del menor sembla elemental establir una apartat estadístic específic per aquesta activitat. També cal dir que en l'apartat de vigilància penitenciària s'in-

QUADRE III-113. PLANTILLA ORGÀNICA DE L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA DE LES ILLES BALEARS

	Funcionaris de carrera			
	TOTAL	Mallorca	Menorca	Pitiüses
Fiscal en Cap	1	1	0	0
Tinent fiscal	1	1	0	0
Fiscals a a les Illes	43	34	3	6
President del TSJ	1	1	0	0
Magistrats del TSJ	10	10	0	0
Magistrats de l'Audiència Provincial	18	18	0	0
Magistrats-jutges	62	48	4	10
Jutges	12	10	2	0
Secretaris 1a	1	1	0	0
Secretaris 2a i 3a	80	64	6	10
Metges forenses de dedicació exclusiva	15	10	2	3
Secretaris de jutjats pau a extingir	1	1	0	0
Oficials	278	225	17	36
Auxiliars	430	343	29	58
Agents	194	150	15	29
TOTAL	1.147	917	78	152

Font: elaboració pròpia.

clou tant el Centre Penitenciari de Palma com el d'Eivissa. I amb relació a les visites a establiments psiquiàtrics, s'inclouen l'Hospital Psiquiàtric de Palma i les unitats de psiquiatria de Son Dureta i Son Llätzer. (Vegeu el quadre III-114)

7.4.

L'ARBITRATGE

Aquest apartat d'arbitratge l'hem desglossat en tres parts: l'arbitratge dut a terme en la Direcció General de Consum, en la Direcció General de Transports i en la Cambra de Comerç.

7.4.1. LA DIRECCIÓ GENERAL DE CONSUM

7.4.1.1. El marc jurídic de l'arbitratge de consum

L'arbitratge de consum és una institució que troba la regulació jurídica en diversos textos normatius.

- Constitució espanyola. L'article 51.1 estableix: «Els poders públics han de garantir la defensa dels consumidors i usuaris, i n'han de protegir, mitjançant procediments eficaços, la salut i els legítims interessos econòmics.»

QUADRE III-114. ACTIVITAT DE LA FISCALIA (2002-2003)

	2002	2003
Dictàmens penals	107.358	110.947
Dictàmens en executòries	57.231	57.822
Dictàmens en judicis de faltes	24.792	24.943
Dictàmens en civil	12.342	14.513
Dictàmens en contenció	433	213
Dictàmens laborals	51	37
Assistència en judicis ordinaris	4.037	2.944
Assistència en judicis de faltes	13.281	13.524
Assistència en apel·lacions civils	110	109
Jurisdicció de menors		
Vigilància penitenciària: dictàmens	5.584	5.659
visites	67	69
Visites a establiments psiquiàtrics	52	52
Registre civil	8.221	7.843
Assumptes governatius	105	54

Font: elaboració pròpia.

- Llei 26/1984, de 19 de juliol, general per a la defensa dels consumidors i usuaris. L'article 31 defineix el Sistema Arbitral de Consum i n'encomana la implantació al Govern de la nació, en els termes següents:
 1. Amb l'audiència prèvia dels sectors interessats i de les associacions de consumidors i usuaris, el Govern establirà un sistema arbitral que, sense formalitats especials, atingui i resolgui amb caràcter vinculant i executiu per a ambdues parts les queixes o les reclamacions dels consumidors o usuaris, sempre que no es presenti intoxicació, lesió o mort, i que no hi hagi indicis racionals de delictes, tot això sense perjudici de la protecció administrativa i de la judicial, d'acord amb el que s'estableix en l'article 24 de la Constitució.
 2. La submissió de les parts al Sistema Arbitral de Consum serà voluntària i haurà de constar expressament per escrit.
 3. Els òrgans d'arbitratge estaran integrats per representants dels sectors interessats, de les organitzacions de consumidors i usuaris i de les administracions públiques dins l'àmbit de les seves competències.
 - Llei 60/2003, de desembre, d'arbitratge. La disposició addicional única estableix que aquesta Llei serà aplicable supletòriament a l'arbitratge a què es refereix la Llei 26/1984, de 19 de juliol, general per a la defensa dels consumidors i usuaris, que en les normes de desplegament podrà establir la decisió en equitat, llevat que les parts optin expressament per l'arbitratge de dret.
 - Reial decret 636/1993, de 3 de maig, pel qual es regula el Sistema Arbitral de Consum. Aquest Reial decret, dictat en compliment de l'article 31 de la Llei 26/1984, de 19 de juliol, estableix en l'article 1 que el Sistema Arbitral de Consum s'ha de regir per les seves normes i pel que preveu la Llei d'arbitratge. En concret, el Reial decret regula detalladament aquestes matèries:
 - Capítol I. Objecte de l'arbitratge
 - Capítol II. Constitució i funció de les juntes arbitral
 - Capítol III. Formalització del conveni arbitral
 - Capítol IV. Procediment arbitral de consum
 - Capítol V. El laude arbitral
- Annex. Anagrama del Sistema Arbitral de Consum
- ### 7.4.1.2. L'actuació de la Direcció General de Consum en matèria d'arbitratges
- Segons podem observar, el nombre d'empreses que s'han adherit al marc jurídic d'arbitratge de consum ha augmentat el 2003 fins a arribar a les 816, un 3,55% més que l'any anterior. Aquesta és una dada significativa, ja que també suposa un increment dels drets dels consumidors.

D'altra banda, ha disminuït el nombre de sol·licituds que s'han presentat, en passar de 471, el 2002, a 456, el 2003.

De totes les sol·licituds presentades fins aquest moment, ja se n'han resolt 473, 100 més respecte del 2002. Però s'ha de dir que 56 d'aquestes sol·licituds resoltes han quedat sense acceptació (42 més que el 2002), mentre que 66 s'han desestimat i 135 es troben en la conciliació prèvia. I d'aquestes, n'hi ha 188 la decisió de les quals ja ha estat dictada pels àrbitres; concretament, n'hi ha 59 d'estimades, 61 d'estimades parcials, 61 de desestimades i 7 de conciliades. S'ha de

dir també que els laudes del 2003 han estat molt per sobre del 2002, ja que el nombre n'ha incrementat quasi un 30%. I per acabar, han augmentat sensiblement les inhibicions, en passar de 22, el 2002, a 28, el 2003, i sense cap inadmissió aquest darrer any. (Vegeu el quadre III-115)

Si tenim en compte les empreses contra l'activitat de les quals s'ha reclamat, podem veure, un any més, que les dedicades als serveis de telefonia i Internet són contra les que més s'ha reclamat, tot i que han minvat les reclamacions, en passar de 339, el 2002, a 266, el 2003. Les empre-

QUADRE III-115. MARC JURÍDIC DE L'ARBITRATGE I CONSUM (2002-2003)

	2002	2003	% 03-02
Nombre d'empreses adherides	788	816	3,55
Sol·licituds presentades	471	456	-3,18
Sol·licituds resoltes	373	473	26,81
conciliacions prèvies	150	135	-10,00
desestiments	64	66	3,13
no acceptades	14	56	300,00
Laudes	145	188	29,66
estimatoris	47	59	25,53
estimatoris parcials	48	61	27,08
desestimatoris	40	61	52,50
conciliatoris	10	7	-30,00
Inhibicions	22	28	27,27
Inadmissions	3	0	-100,00
Empreses reclamades, per activitats	2002	2003	% 03-02
Automòbils: compravenda	1	3	200,00
Aliments	0	1	
Electrodomèstics	5	13	160,00

Continua

QUADRE III-115. MARC JURÍDIC DE L'ARBITRATGE I CONSUM (2002-2003)

Empreses reclamades, per activitats	2002	2003	% 03-02
Mobles	10	4	-60,0
Reparació d'electrodomèstics	10	14	40,0
Joies	5	5	0,0
Ensenyança-educació privada	24	27	13,0
Instal·lacions / reparació d'habitatges / profess.	5	8	60,0
Serveis de telefonia/Internet	339	266	-22,0
Transport	0	6	—
Revisions i instal·lació de gas butà	0	18	—
Parament de la llar	0	10	—
Tintoreries	41	64	56,0
Altres	31	7	-77,0

Font: Direcció General de Consum.

ses que més han augmentat, tot i no tenir un pes tan important com l'esmentada anteriorment, són les de compravenda d'automòbils, les d'electrodomèstics i les seves reparacions, i les tintoreries. La més significativa és la de serveis de tintoreria, que ha passat de tenir 41 reclamacions a tenir-ne 64 el 2003; en menor grau, també podem esmentar les reclamacions contra les empreses d'electrodomèstics, que han tingut 13 reclamacions el 2003, 8 més que l'exercici anterior.

7.4.2. LA DIRECCIÓ GENERAL DE TRANSPORTS

Segons les dades que ha aportat la Direcció General de Transports, el nombre de demandes de contractes de transport s'ha

mantingut en les mateixes xifres en el 2002 i el 2003, si bé cal fer esment que el nombre de demandes de contractes en el transport de mercaderies és molt major que en el cas dels contractes de transport de passatgers. En el primer cas, parlem d'un total de 25 demandes, mentre que, per passatgers, només trobam una demanda.

D'altra banda, de les 26 demandes plantejades el 2003, les ha resoltes, en la totalitat, la Junta Arbitral. (Vegeu el quadre III-116)

7.4.3. LA CAMBRA DE COMERÇ

Durant l'any 2003 la Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera ha administrat, conjuntament amb l'Il·lustre Col·legi d'Advocats, un total de 33 arbitratges.³³

33. Actualment és en vigor, des del passat 10 de juliol del 1990, un conveni entre la Cambra Oficial de Comerç Indústria i Navegació de Mallorca, Eivissa i Formentera i l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de les Balears, en virtut del qual s'administren conjuntament els arbitratges sotmesos a qualsevol de les institucions, i es regeixen els sotmesos a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats pel reglament que es va aprovar a aquest efecte en data 23 de desembre del 2002 i que es va publicar en el BOIB núm. 13, de 28 de gener del 2003, adaptat a la Llei d'arbitratge, Llei 60/2003, de 23 de desembre.

QUADRE III-116. NOMBRE ANUAL DE DEMANDES DE CONTRACTES DE TRANSPORTS (2003)

Conceptes	Mercaderies	Viatgers	Total
Impagament de ports	11		11
Retards en el lliurament	1	0	1
Danys o pèrdues	12		12
Pèrdues d'equipatges		0	
Altres causes	1	1	2
Total	25	1	26
Pro-memòria			
Laudes dictats			17
Altres formes de terminació			9

Font: Direcció General de Transports.

També es pot veure una evolució positiva en la tramitació dels arbitratges institucionals des del 1992 al 31 de desembre del 2003. (Vegeu els quadres III-117 i III-118)

La Cambra de Comerç segueix sent la principal corporació d'aquesta comunitat autònoma en matèria d'arbitratge institucional i la tercera cambra de comerç d'Espanya quant al nombre d'arbitratges administrats, només superada per Madrid i Barcelona en el nombre, encara que no la proporció.

Les quanties de les sol·licituds han oscil·lat entre els 1.500 euros (la mínima) i els 3 milions d'euros (la màxima), si bé les

quanties més habituals són les compreses entre els 30.000 i els 90.000 euros. Com els anys anteriors, el sector de la construcció ha estat el que més ha utilitzat la institució, a fi i efecte de resoldre contractes d'execució d'obres, retards de lliurament, o dirimir l'existència i la quantificació de vicis estructurals en edificacions, la valoració del cost de tota l'execució d'obra, etc. Altres qüestions que s'hi ha sotmès han estat les reclamacions de quantitat per impagament de factures, les resolucions de contractes, la sol·licitud d'indemnització de danys i perjudicis per incompliments contractuals, i s'introdueix gradualment l'arbitratge per liquidar els comptes entre els socis d'entitats mercantils.

QUADRE III-117. EVOLUCIÓ DE LES SOL·LICITUDS D'ARBITRATGE INSTITUCIONAL (1992-2003)

Distribució d'arbitratges de dret i equitat

Any	Sol·licituds	De dret	D'equitat
1992	4	2	2
1993	10	4	6
1994	14	6	8

Continua

QUADRE III-117. EVOLUCIÓ DE LES SOL·LICITUDS D'ARBITRATGE INSTITUCIONAL (1992-2003)

Distribució d'arbitratges de dret i equitat

Any	Sol·licituds	De dret	D'equitat
1995	14	4	10
1996	12	6	6
1997	15	8	7
1998	11	4	7
1999	22	6	16
2000	39	12	27
2001	34	6	29
2002	43	25	18
2003	33	13	18

Font: Cambra de Comerç.

QUADRE III-118. ARBITRATGES SEGONS LA RESOLUCIÓ DELS PROCEDIMENTS (1992-2003)

Any	Sol·licituds	Laudes	Transigits	Admesos	En tràmit
1992	4	3	-	1	—
1993	10	5	2	3	—
1994	14	10	1	3	—
1995	14	10	1	3	—
1996	12	8	3	1	—
1997	15	8	3	4	—
1998	11	7	3	1	—
1999	22	11	6	5	—
2000	39	22	13	4	—
2001	34	17	15	2	—
2002	43	19	13	6	5
2003	33	14	8	3	8

Font: Cambra de Comerç.